JEDNO ZABORAVLJENO POGLAVLJE LITURGIJSKE OBNOVE

(Krupne liturgijske anomalije sa terena)

Nijesmo mi svećenici uvijek lojalni u svom liturgijskom oduševljenju, ni kad ga imamo. Nijesmo, osobito, u njemu dosljedni. Puno nas više dolazi na liturgijske tečajeve nego što nas se savjesno drži liturgijskih propisa. I onih krupnih. U teoriji smo puno radikalniji nego u praksi. U onoj ličnoj prije svega: kad je u pitanju naša komocija.

Ja pritom najviše mislim na liturgijske propise pri dijeljenju sakramenata i sakramentala.

Znamo svi, kako je Crkva, barem zadnjih stoljeća, bila stroga u liturgijskom zakonodavstvu. Izuzela ga je bila skoro posve ispod vlasti biskupa i držala centralistički i ekskluzivno, u kompetenciji Svete Kongregacije obreda (kan. 253.). I pomno je pazila i na obredne sitnice: sve je bilo, do u detalje, regulirano rubrikama; sve zaštićeno sankcijama. Moralisti su — sigurno po auktoritativnim direktivama odozgor — svako ozbiljnije odstupanje od rubrika proglašavali grijehom: često i teškim. Treba samo prolistati koji bilo teološki moralni udžbenik, u traktatu »De sacramentis«. I kod našega starog i dobrog Noldina !

To je zakonodavstvo i danas, u principu, još uvijek na snazi. Nitko ga nije opozvao. Nitko nam od njega nije dao ni dispenze. Nitko od auktoritativnih nije, ni »via facti«, ni virtualno, a kamo li formalno, uzeo do znanja uzuse kojima se je tim zakonima počelo na sve strane derogirati. Ako se na tom području stvaraju novi običaji »novae consuetudines«, oni su danas još uvijek očito »contra legem« pa prema tomu ne mogu nikomu poslužiti za opravdanje ni za umirenje savjesti (kan. 25. i 27.).

A ipak se tu susreće svašta. I stvari koje se očito ne mogu braniti. I stvari kojima manjka svako razumno obrazloženje. I stvari za koje je »a priori« jasno da neće nikada, ni u budućnosti, biti legalizirane: barem ne u obliku kako ih neki danas prakticiraju. Nije moguće. Ne dopušta to ni najelementarniji osjećaj poštivanja božanskih tajni, svetih funkcija, duhovne službe.

Većinom se ljudi koji bilo »proprio marte«, bilo povedeni primjerom kolega uvode takve postupke, uopće ne brinu da im nađu pravni titul. Ne pada im ni na pamet da motiviraju svoje obredne »novosti«. Oni jednostavno ignoriraju sav taj liturgijsko-obredni »balast«. Oni su ga za sebe naprosto »otpisali«. A ako već koga od njih pritijesniš uza zid, i ako se, makar kroz maglu, sjeća principa iz morala, odgovorit će ti, ili da se služi »epikijom« — prilike na to sile, ne može se drukčije, po srijedi je »vis maior«, »ad impossibile nemo tenetur«, — ili da su »sacramenta propter homines«: valja modernizirati pastvu; valja je prilagoditi prilikama; apostolat ne smije robovati formalnostima.

To je činjenično stanje. A ako se sada upitamo kako je došlo do te liturgijske »širine« i koji joj je bio konkretan povod naići ćemo na dva glavna relevantna momenta. To je s jedne strane »motorizacija pastve«, a s druge sve ekskremnija uporaba civilnog odijela među svećenstvom, svjetovnim i redovnim. Bez ikakva ograničenja: i u kući i u sjedištu župe. Takva je praksa, i jedna i

druga, dovela do toga da je talar kao specifično i osnovno svećeničko odijelo, propisano u svim obrednicima za sve svete funkcije, u praksi naprosto prekrižen: ignoriraju ga od reda i skoro ostentativno.

Mnogomu od tih naših uciviljenih više ne pada ni na pamet da prije mise obuče reverendu, osim eventualno kad misi u svojoj crkvi. Ni kad u sakristiji visi talar, ljabit, suknja na uporabu svakom stranom svećeniku, nitko za njih ne mari. Navuče čovjek jednostavno na svoj civil — i svijetli, i bez kolara — albu i dostojanstveno pođe na oltar: ništa ga ne smeta što mu se kroz čipke naziru konture nogu u »štopericama«. A u tom stilu ide onda i sve drugo. Ima ih pa ne samo da sjedaju u ispovjedaonicu i bez talara i bez stole, nego i krste, doduše sa roketom i stolom, ali bez talara, preko civilnog odijela i kravate. Na svoje sam oči to vidio: i u katedralnim sakristijama. I nimalo se ne ustručavaju ni ne ženiraju: pa ni kad ih gleda tkogod od onih iz kurije. Zašto bi se obazirali na nečiji »scandalum pharisavicum«? »Utuntur iure suo!«

Drugo nijesam vidio, ali jesam čuo: od svjedoka očevidaca i svećenika. U hlačama i košulji, bez kaputa, ulazi nadobudni mladi levita u crkvu, prilazi, bez ikakva liturgijskog odijela na sebi, k oltaru i tabernakulu, otvara ga, vadi iz njega Presveto, stavlja ga, u burzi, u džep od hlača, i odlazi — naš moderni svećenički Tarzicije — na proviziju bolesnika: na biciklu ili na motoru. Mirne savjesti. S apostolskom slobodom i širokogrudnošću. Bez predrasuda. A jedan opet župnik, — da li samo jedan? — i u svojoj župi, i u svojoj župskoj crkvi, »passim« dijeli pričest u roketi i stoli preko civilnog odijela i kravate.

Ostalo nijesam ni vidio ni čuo, ali znam. Drukčije ne može biti, gdje se na bolesnika ide motorom. Pratilac je od takvih provizija zauvijek uklonjen, svjetiljka isto tako, učešće vjernika isto tako. Sve su to »munjevite provizije«, u kojima je otpalo sve nebitno. Kako je s liturgijskim odijelom u takvim slučajevima to svatko sebi može vrlo lako predstaviti. A kad je tako s provizijama, kako li je istom sa sprovodima, osobito na selu!

Nije moje da ikome zbog toga sudim. Ja samo kažem da to treba nekako oregulirati. Pa i onda ako tko misli da drukčije ne može biti i da se s tom novom, motoriziranom pastvom valja miriti. S ovakvom, kakva je gdjegdje kod nas.

I tada bi trebalo ljudima kazati barem što se od toga još može tolerirati a što ne može. I trebalo bi povući neku, makar najnižu, granicu. I trebalo bi nam sugerirati kako da, u tom slučaju, spasavamo barem ostatke ostataka od tradicionalnih i, još uvijek, legalnih pastoralnih propisa i uzusa. I čim da naknadimo gubitke i osiguramo, ako ništa drugo, a ono minimum decentnosti i ceremonioznosti u našoj pastoralnoj praksi. I, konačno, kako da preprijećimo sablazan i iščuđivanje pobožnijih vjernika koji još nijesu toliko otišli naprijed u »apostolskoj slobodi« kao njihovi dušobrižnici.

Ako stvari nijesu još zrele za auktoritativne intervencije, zašto nam ne bi tkogod od ljudi koji se zanimaju liturgikom i vole pastvu a poznaju, možda i iz svoga iskustva, problematiku naših prilika, rekao barem što on o tom misli i što bi se moglo učiniti?

Zašto nam tkogod ne bi, da ništa, prodrmao liturgijsku i pastoralnu savjest?

Dok jedni od nas tako rade bez ikakvih skrupula u savjesti a drugi na to šute, uzalud je govoriti o novom liturgijskom duhu među našim svećenstvom. Bez iskrene pobožnosti i živog pieteta prema vječnom nebeskom Liturgu i njegovim božanskim tajnama sve je to papir i teorija. Naivno je, u tome slučaju, puno polagati na one stotine učesnika s naših liturgijskih tečajeva.

Valja i tu stvar jedanput načeti i izvesti na čistac. Inače se i nama zna mjesto. Među onima za koje Evanđelje kaže: »excolantes culicem, camelum autem glutientes!« (Mat 23, 24). A zna nam se i pravorijek iz narodne poslovice: »Pometi najprije ispred svojih vrata!«

Č. Č.

ANGELI VARUHI, POMOČNIKI DUHOVNIKOV

Prehodi v mislih dežele krivovercev in nevernikov in predoči si velika središča in mesta prebivalcev: koliko bi jih našel, ki niti ne vedo, da imajo angela varuha, koliko jih je, ki nanj popolnoma pozabljajo.

Popravi ti, duhovnik, to zamudo in pozabljivost ter malomarnost. Skazuj spoštovanje in češčenje prav posebno angelom varuhom svoje župnije in tistih duš, ki so ti v skrb in varstvo izročene, ter jih prosi, naj ti pomagajo čuti nad tvojo čredo, da te o pravem času pokličejo k bolnikom, da te opomnijo na pregrehe in slabe navade ljudi, da te navdahnejo, kako naj jih opominjaš in svariš, da bo tvoja beseda imela uspeh.

Pobožni duhovnik ima navado, da v spovednici pozdravi angela varuha svojih spovedancev, na prižnici svojih poslušavcev, pri katehezi angele otrok, da bi njegova beseda obrodila mnogo sadu... Vse, kar dela, bodisi da moli, mašuje, deli zakramente, ko opravlja molitveno uro, ko bolnike obiskuje, vse priporča angelom varuhom in jih prosi za pomoč.

Duhovnik opravlja molitev k angelu varuhu in opominja tudi svoje vernike, naj ne pozabijo večkrat moliti: Angele Dei, qui custos es mei. Govori pogostoma o tem predmetu, priporoča to pobožnost otrokom, odrastli mladini, vsaki starosti, zlasti za čas skušnjave. O, da bi vsi ljudje spoznali veliko srečo in jo cenili, da imajo angela varuha, ki jih povsod spremlja in čuva. Da bi se vsaj večkrat pomnili nanj.

FRANC RAMPRE

Crkva je na svijetu ne zato da gospodari narodima, nego da im služi. **Ivan XXIII**